

Protocol Sociale Veiligheid 2025-2029

Versie
September 2024

Inhoud

1. Inleiding	3
Wie zijn wij?	3
Wat zijn voor ons belangrijke doelen?	3
Vertrouwenspersonen	3
2. Protocol sociale veiligheid	4
2A. Gedragsprotocol	4
2A.1 Grensoverschrijdend gedrag	4
2A.2 Stappenplan bij grensoverschrijdend gedrag	5
2B. Pestprotocol	6
2B.1 Wat is pesten?	6
2B.2 Doelen pestprotocol	7
2B.3 Hoe voorkom je pesten op school?	7
2B.4 Hoe ga je om met pesten op school?	7
2B.5 Aanpak van ruzies en pestgedrag in vier stappen:	8
2B.6 Begeleiding van de gepeste leerling en de pester	9
2B.7 Adviezen aan de ouders van onze school	10
Bijlage 1: Registratie Grensoverschrijdend gedrag	12
Bijlage 2: Overige gedragsregels	13
Bijlage 3: Time out-formulier	14
Bijlage 4: Protocol schorsing en verwijdering leerlingen	16
Bijlage 5: Hoe werken wij met de Kanjertraining	16

1. Inleiding

Voor u ligt het protocol Sociale Veiligheid van basisschool de Morgenster.

In deze inleiding beschrijven wij kort wat voor school wij willen zijn en wat voor ons belangrijk is als het gaat om de sociale veiligheid van onze leerlingen en medewerkers.

Het protocol sociale veiligheid bestaat uit twee delen die beschreven worden in hoofdstuk 2:

Deel A is het gedragsprotocol

Deel B is het pestprotocol

Bij beide protocollen hoort een aantal bijlagen. Die vindt u aan het einde van dit document.

Wie zijn wij?

De Morgenster is een Protestant Christelijke Basisschool uitgaande van de Vereniging voor Protestant Christelijk Basisonderwijs te Sleenwijk. We willen op onze school leven en werken als mensen die de Bijbel aanvaarden als Gods Woord, met de opdracht: God lief te hebben boven alles, de naaste als onszelf en de schepping te beheren als Gods eigendom, vanuit ons geloof zoals Jezus Christus ons dat als de blinkende Morgenster heeft voorgedaan. Dit doen wij door te leven vanuit onderstaande kernwaarden:

-Veiligheid	-Verantwoordelijkheid
-Respect	-Openheid
-Betrouwbaarheid	-Betrokkenheid

Wat zijn voor ons belangrijke doelen?

- Kinderen op *De Morgenster* zijn gelukkig. Zij voelen zich veilig en hebben plezier, om zo optimale (leer)resultaten te kunnen behalen .
- Kinderen op *De Morgenster* ontwikkelen zich tot zelfstandige, zelfverantwoordelijke en sociale burgers.
- Kinderen waarderen zichzelf en de wereld om hen heen.
- Kinderen, leerkrachten en ouders werken in harmonie samen.

Vertrouwenspersonen

Wij willen u vragen bij voorvallen van grensoverschrijdend gedrag en/of pesten allereerst contact op te nemen met de eigen leerkracht van uw kind. Mocht er breder contact nodig zijn, dan zijn onze vaste contactpersonen op dit gebied

- meester Jacco Bouman (gedragsspecialist)
- juffrouw Carlijn van Oudheusden (groepsleerkracht)

2. Protocol sociale veiligheid

2A. Gedragsprotocol

Een ruzie, een misverstand, een vergissing, ze komen met regelmaat voor op elke school, dus ook op De Morgenster. In veel gevallen kunnen de kinderen dit zelf oplossen. In andere gevallen is assistentie van de leerkracht nodig. Met een gesprekje of een waarschuwing worden in de regel de meeste problemen al snel opgelost.

Het kan echter voorkomen dat een probleem hardnekkiger of ernstiger van aard is. We praten dan over grensoverschrijdend gedrag. Meer gerichte aandacht is noodzakelijk.

Het is gewenst, dat het voor alle partijen duidelijk is wat onder grensoverschrijdend gedrag wordt verstaan en welke stappen er worden genomen om tot gedragsverbetering te komen. Dit wordt beschreven in ons gedragsprotocol.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen (leerkrachten en ouders), als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.

2A.1 Grensoverschrijdend gedrag

Kortgezegd is grensoverschrijdend gedrag, gedrag waarbij het geven van onderwijs wordt verstoord of de veiligheid van andere kinderen in het geding komt.

Wij zien het volgende gedrag als grensoverschrijdend:

Fysiek geweld

Het is belangrijk dat ieder kind op school veilig kan leren en op het schoolplein veilig kan spelen. Slaan, schoppen, bijten of vechten in school of tijdens de pauze is ontoelaatbaar. In dit geval krijgt de leerling een 'time out' en mag tijdens de eerstvolgende pauze niet naar buiten. De leerkracht geeft duidelijk het gewenste gedrag aan en ouders van beide kinderen worden op de hoogte gebracht. Het voorval wordt geregistreerd (bijlage 1) in de groepsmap. Bij herhaling gaat het gedragsprotocol in werking.

Brutaal gedrag

Onder brutaal gedrag verstaan we:

- bewust respectloos en onbeleefd gedrag;
- het weigeren deel te nemen aan bepaalde lessen of opdrachten uit te voeren;

De leerkracht geeft in dit geval duidelijk het gewenste gedrag aan en neemt contact op met de ouders. Het voorval wordt geregistreerd (bijlage 1) in de groepsmap. Verandert het gedrag van de leerling niet, dan gaat het gedragsprotocol in werking.

Pesten

Definitie van pesten: Een kind wordt gepest wanneer het herhaaldelijk last heeft van negatieve acties van een ander die op hem of haar zijn gericht, en waarbij de macht ongelijk is verdeeld.

Voorbeelden van pesten zijn: structureel buitensluiten, uitschelden, na schooltijd opwachten, kleineren, discrimineren direct of via internet of mobiel etc....

Voor het 'behandelen'/oplossen van pestgedrag gebruiken wij het Pestprotocol 'De Morgenster'. U vindt deze op onze website.

In bijlage 2 van dit document vindt u onze overige gedragsregels.

2A.2 Stappenplan bij grensoverschrijdend gedrag

Wanneer het gedrag van de leerling niet is veranderd, gaat onderstaand stappenplan in werking.

1. De leerling krijgt een time out en vult zelfstandig het *Time out-formulier* in. Zie bijlage 3.
Bij jonge leerlingen worden de vragen van het *Time out-formulier* met hen besproken door de leerkracht.
Het voorval wordt geregistreerd en de ouders worden door de leerkracht uitgenodigd voor een gesprek. Het kind is hierbij aanwezig. Het gewenste gedrag wordt besproken en er wordt een termijn gesteld binnen welke het gedrag moet veranderen.
Het *Time out-formulier* wordt getekend en een kopie hiervan gaat naar de directie.
Bij een zeer ernstige overtreding kan besloten worden meteen een gesprek met directie, ouders en leerkracht te plannen. Hierin wordt het vervolg duidelijk besproken.
2. Als het gedrag van de leerling niet is veranderd binnen de gestelde termijn, dan herhaalt stap 1 zich, alleen wordt hierbij een gesprek met ouders gepland waar directie bij aanwezig is.
Dit is een eerste officiële waarschuwing.
3. Als het gedrag van de leerling niet is veranderd binnen de gestelde termijn, dan herhaalt stap 2 zich. Dit is een tweede officiële waarschuwing. Bij een derde officiële waarschuwing, wordt de leerling geschorst voor een dag. De ouders ontvangen hiervan een schriftelijke bevestiging met opgave van redenen.
4. Als bovenstaande maatregelen niet leiden tot het verbeteren van het gedrag van de leerling, dan gaat het *Protocol schorsing en verwijdering van leerlingen* (bijlage 4) in werking.

2B. Pestprotocol

Pesten is een systematische, psychologische, fysieke of seksuele handeling van geweld door een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer leerlingen. Het gaat hier om een ongelijke machtsverhouding, in tegenstelling tot plagen waarin de machtsverhouding gelijk is.

2B.1 Wat is pesten?

Pesten heeft duidelijke kenmerken:

- pesten gebeurt opzettelijk
- pesten is bedoeld om schade toe te brengen (fysiek, mentaal of materieel)
- bij pesten is er altijd sprake van ongelijke machtsverhoudingen (fysiek of verbaal sterkere personen kiezen minder weerbare personen als slachtoffer)
- pesten gebeurt systematisch
- pesten houdt niet vanzelf op, maar wordt eerder erger als er niet wordt ingegrepen
- pesten is van alle tijden en komt in alle groepen en culturen voor. Het is dus een typisch menselijke ondeugd die altijd verborgen aanwezig is en steeds weer de kop kan opsteken.

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn:

- altijd een bijnaam, nooit bij de eigen naam noemen
- zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- briefjes doorgeven / appjes sturen
- beledigen opmerkingen maken over kleding
- isoleren
- buiten school opwachten, slaan of schoppen
- op weg naar huis achterna rijden
- naar het huis van het slachtoffer gaan
- bezittingen afpakken
- schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer
- somatische klachten

Leerkrachten en ouders moeten alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden.

2B.2 Doelen pestprotocol

De doelen van het pestprotocol zijn:

- Bevorderen van de sociale veiligheid van alle kinderen op onze school, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.
- Door regels en afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken.
- Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

2B.3 Hoe voorkom je pesten op school?

Met behulp van de Kanjerlessen doet de school aan pestpreventie.

Kernpunten in de aanpak zijn:

Voor de leerlingen:

1. De Kanjerafspraken (zie bijlage 5)
2. Denk goed na over jezelf en de ander.
3. Pieker niet in je eentje, maar deel je zorgen met de ander, bij voorkeur met je ouders.
4. Denk oplossingsgericht.
5. Geef op een nette manier je mening en doe je voordeel met kritiek die je krijgt.

Voor de school:

6. We maken onderscheid tussen onvermogen en onwil.
  - 6a. Is er sprake van onvermogen, dan mag deze leerling erop vertrouwen dat hiermee rekening wordt gehouden. Deze leerling heeft veel te leren in een moeizaam proces. De omgeving heeft daar begrip voor.
  - 6b. Is er sprake van onwil, dan krijgt deze leerling een grens gesteld, ook als dat samengaat met onvermogen. Bij onwil kan geen beroep meer worden gedaan op begrip vanuit de omgeving. Die rek is eruit. Het kan namelijk niet zo zijn dat de omgeving overall rekening mee moet houden, en dat het onwillige kind om wat voor reden dan ook “de eigen gang” mag gaan.
7. Hulp in de vorm van een maatje (bemiddeling).
8. Duidelijk schoolbeleid en handhaving ervan.

De school zet middels de Kanjerlessen in op het versterken van het onderling vertrouwen en het besef dat het goed is elkaar te helpen. Binnen dat kader speelt niemand de baas, hebben we plezier met elkaar, en ben je of blijf je niet zelig. Duidelijk wordt gesteld dat de leerlingen ten opzichte van elkaar niet de baas zijn. De leerkracht daarentegen is op school “de baas/ het gezag” en de ouders zijn dat thuis.

2B.4 Hoe ga je om met pesten op school?

Pesten komt helaas op iedere school voor, ook bij ons. Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken.

Als een conflict zich tussen kinderen afspeelt dan zal de school kiezen voor een oplossingsgerichte aanpak. Dat wil zeggen: de school zoekt een oplossing die alle partijen (zo veel mogelijk) recht doet, en borgt gemaakte afspraken. Een oplossingsgerichte aanpak is te onderscheiden van een wraak- en haatgerichte aanpak (vormen van bedreiging en kwaadsprekerijen) of een zeurgerichte aanpak (indirecte kwaadsprekerijen en slachtofferschap). Kortom: doe elkaar recht.

Voorwaarden

- Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen: leerlingen (gepeste kinderen, pesters en de zwijgende groep), leerkrachten en de ouders/ verzorgers (hierna genoemd: ouders)
- Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen regels worden vastgesteld. De kanjerregels hangen in de hele school zichtbaar op.
- Als pesten optreedt, moeten leerkrachten (in samenwerking met de ouders) dat kunnen signaleren en duidelijk stelling nemen.
- Wanneer pesten ondanks alle inspanningen toch weer de kop opsteekt, moet de school beschikken over een directe aanpak.
- Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van de kanjercoördinatoren en het managementteam nodig. Zij kunnen het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.
- Er is voor de school een kanjercoördinator aangesteld. Deze personen verdiepen zich in de problematiek van het pesten d.m.v. cursussen en het lezen van artikelen.

Wat mogen ouders en leerkrachten van elkaar verwachten?

We spreken met respect over ouders, leerkrachten, kinderen en opvoeding. Uiteindelijk doen we allemaal ons uiterste best naar eer en vermogen.

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Ook ouders hebben dus de verantwoordelijkheid om een pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen: het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders andermans kind een lesje gaan leren, met het doel de problemen voor het eigen kind op te lossen. Bij problemen van pesten of agressie zullen de leerkrachten, directie en ouders hun verantwoordelijkheid nemen en overleg voeren met elkaar, met het doel een goede oplossing te vinden die ook in de toekomst houdbaar is.

2B.5 Aanpak van ruzies en pestgedrag in vier stappen:

Wanneer leerlingen ruzie met elkaar hebben en/of elkaar pesten proberen zij en wij:

- Stap 1:** Er eerst zelf / samen uit te komen. Eventueel met hulp van een maatje.
- Stap 2:** Op het moment dat één van de leerlingen er niet uitkomt (in feite het onderspit delft en verliezer of zondebok wordt) heeft deze het recht en de plicht het probleem aan de meester of juf voor te leggen.
- Stap 3:** De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderinggesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken.
- Stap 4:** Bij herhaaldelijke ruzie/ pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die pest /ruzie maakt. De fases van bestraffen treden in werking (zie bij consequenties).

Consequenties

Bij de derde melding van pesten worden de ouders op de hoogte gebracht van het ruzie-pestgedrag. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing. De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

De consequenties zijn in 5 fases opgebouwd. Als een fase is doorlopen en de pester blijft doorgaan met het pestgedrag en vertoont geen verbetering in zijn / haar gedrag, wordt overgegaan naar de volgende fase:

- fase 1:**
- Time-out op een vast afgesproken plaats (op het plein).
  - Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn en een schriftelijke opdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem
  - Melding naar ouders.
  - Door een gesprek de pester bewust maken van wat hij zijn gedrag met het gepeste kind doet.
  - Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen d.m.v. een pestcontract. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.
- fase 2:**
- Managementteam en zorgcoördinator worden op de hoogte gebracht.
  - Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken. De school heeft alle activiteiten vastgelegd in de 'Dit-kan-niet' map en de school heeft al het mogelijke gedaan om een einde te maken aan het pestprobleem. (b.v. met een pestprogramma en/of een pestcontract). Dit gesprek wordt vastgelegd en in *Parnassys* gezet.
- fase 3:**
- Bij aanhoudend pestgedrag kan via de IB-er deskundige hulp worden ingeschakeld.
- fase 4:**
- Bij aanhoudend pestgedrag binnen een groep, kan er voor gekozen worden om de gepeste leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school.
- fase 5:**
- Wanneer bovenstaande stappen geen effect hebben, wordt overgegaan tot schorsing of verwijdering volgens ons protocol (zie bijlage 4).

Van alle fases dient een goede schriftelijke verslaglegging bijgehouden te worden, die ook in *ParnasSys* wordt gezet.

2B.6 Begeleiding van de gepeste leerling en de pester

Begeleiding van de gepeste leerling:

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken
- De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren
- Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil
- Sterke kanten van de leerling benadrukken
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s)

- Het gepeste kind niet 'over' beschermen bijvoorbeeld naar school brengen of 'Ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen.' Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen

Begeleiding van de pester:

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten (baas willen zijn, jaloezie en verveling). Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- Pester excuses laten aanbieden aan de gepeste.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest / belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de stop-eerst-nadenken houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD

Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt

2B.7 Adviezen aan de ouders van onze school

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Wanneer ouders inschatten dat incidenten impact hebben op school, is het verstandig dit aan ons te melden. Ondanks dat het niet onze taak is om deze problemen op te lossen, kunnen we bepaald gedrag dan wel beter plaatsen. We werken graag in goede harmonie samen.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.

-Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelf respect vergroot worden of weer terug komen.

-Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.

-Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

-Neem het probleem van uw kind serieus.

-Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.

-Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.

-Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.

-Besteed extra aandacht aan uw kind.

-Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.

-Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.

-Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

-Neem de ouders van het gepeste kind serieus.

-Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.

-Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.

-Geef zelf het goede voorbeeld.

-Leer uw kind voor anderen op te komen.

-Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

Bijlage 1: Registratie Grensoverschrijdend gedrag

Groep:

Datum	Naam leerling	Voorval	Plaats	Afgesproken termijn verbetering gedrag

Bijlage 2: Overige gedragsregels

Als Kanjerschool gelden bij ons de omgangsregels van de Kanjermethode. Daarbij hebben we onze algemene regels en afspraken school breed en per groep. We verwachten dat leerlingen zich hieraan houden om een veilig klimaat te kunnen waarborgen.

Incidenten buiten schooltijd

Soms spelen incidenten die na schooltijd hebben plaats gevonden, door op school. Wanneer ouders inschatten dat incidenten impact hebben op school, is het verstandig dit aan ons te melden. Ondanks dat het niet onze taak is om deze problemen op te lossen, kunnen we bepaald gedrag dan wel beter plaatsen. We werken graag in goede harmonie samen.

Over grensoverschrijdende incidenten bij de TSO wordt door de medewerkers van Trema gecommuniceerd met De Morgenster.

Vernielen / stelen van spullen

Het bewust stuk maken of stelen van eigendommen binnen school ((schooleigendom, eigendommen van personeel of leerlingen) is onacceptabel. Hierbij dienen de ouders de onkosten te vergoeden.

Onacceptabel gebruik van digitale middelen

Respectloos gedrag naar leerlingen/leerkrachten van de school via digitale middelen is onacceptabel. Het opzoeken van ongepaste sites ook. In deze gevallen moet de betreffende leerling zijn/haar laptop een week inleveren.

Mobiele telefoons

Er komen steeds meer kinderen met een mobiele telefoon of een smartwatch naar school. De regels hiervoor op onze school zijn als volgt:

- Mobiele telefoons en de whatsapp- en belfunctie van de smartwatches van leerlingen staan op het schoolplein en in het gebouw uit;
- Gebruik van de mobiele telefoon en de whatsapp- en belfunctie van de smartwatches op het schoolplein en in het schoolgebouw is voor leerlingen niet toegestaan;
- Het meenemen van een mobiele telefoon en een smartwatch gebeurt op eigen risico. De school is niet aansprakelijk voor diefstal, vermissing of beschadiging;
- Deze richtlijnen gelden ook tijdens schoolactiviteiten in/bij/buiten de school;

Als u uw kind onder schooltijd wilt spreken, dan kunt u de school op verschillende manieren bereiken. Wanneer een leerling onder schooltijd contact wil met een van zijn ouders, kan daarvoor de telefoon van school gebruikt worden.

Wanneer een leerling er voor kiest om zich niet aan bovenstaande regels te houden dan zal de telefoon of smartwatch bij de eerste overtreding één dag op school blijven. De telefoon of smartwatch kan dan de volgende dag weer opgehaald worden bij het MT van de school. Bij de tweede overtreding zal de telefoon of smartwatch twee dagen op school blijven en zo verder.

Het zonder toestemming verlaten van het schoolterrein onder schooltijd.

Dit kan gevaarlijke situaties opleveren. Indien zoiets gebeurt, wordt meteen telefonisch contact opgenomen met de ouders en verwachten we het kind direct weer terug op school. Er wordt zo spoedig mogelijk een afspraak gemaakt met de ouders over de ontstane situatie.

Bijlage 3: Time out-formulier

Naam:
Groep:
Datum:

Wat is er gebeurd?	
Waar gebeurde het?	Wie waren erbij aanwezig?
Wat heb je gedaan/gezegd?	
Hoe had je het kunnen voorkomen?	
Hoe los je dit probleem op?	
Wat heb je ervan geleerd?	
Opmerkingen leerkracht:	

Handtekening leerling :

Handtekening ouders :

Handtekening leerkracht :

Handtekening schoolleiding :

Bijlage 4: Protocol schorsing en verwijdering leerlingen

Dit protocol is aan de orde wanneer:

- de directie en/of het bestuur bij ernstig grensoverschrijdend gedrag van een leerling onmiddellijk moet optreden en er tijd nodig is voor het zoeken naar een oplossing;
- een leerling al 4 keer grensoverschrijdend gedrag heeft vertoond en al een keer is geschorst voor een dag (zie blz. 6)

Schorsing

De directie en het bestuur beslissen over een schorsing van een bepaalde tijd met een maximum van 5 dagen. In een aangetekende brief wordt dit bevestigd aan de ouders, samen met een beschrijving van het grensoverschrijdende gedrag en de gemaakte afspraken hierover.

Tevens stelt de directeur zowel de leerplichtambtenaar uit de woonplaats van de leerling als de inspectie van onderwijs op de hoogte van de schorsing en de reden hiervan.

De groepsleraar stelt de leerling in staat om m.b.v. huiswerk het onderwijsleerproces te volgen en ervoor te zorgen dat hij/zij geen achterstand oploopt.

Wij houden ons hierbij aan de WPO (Wet op Primair Onderwijs)

Artikel 40c. Schorsing

1. Het bevoegd gezag kan met opgave van redenen een leerling voor een periode van ten hoogste één week schorsen.
2. Het besluit tot schorsing wordt schriftelijk aan de ouders bekendgemaakt.
3. Het bevoegd gezag stelt de inspectie van een schorsing voor een periode langer dan één dag schriftelijk en met opgave van redenen in kennis.

Verwijdering

Leerlingen kunnen van school worden gestuurd: schorsing (voor een tijdje) of verwijdering (voorgoed). Een besluit tot schorsing kan door de directie genomen worden, na overleg met het schoolbestuur en de inspectie en na melding bij de leerplichtambtenaar. Meestal gebeurt zoiets alleen als er sprake is van wangedrag van de leerling en/of de ouders. Het kan ook gebeuren dat een leerling wordt verwijderd omdat de school niet (meer) kan voldoen aan de zorg behoefte van de leerling. De beslissing over verwijdering van een leerling wordt genomen door het schoolbestuur. Voordat een dergelijk besluit kan worden genomen, worden eerst de leerkracht en de ouders gehoord. Als het besluit eenmaal is genomen, mag een schoolbestuur de leerling niet onmiddellijk van school sturen. Het bestuur moet namelijk gedurende acht weken vanaf het moment dat tot verwijdering is besloten, proberen een andere school te vinden voor de leerling. Als een nieuwe school is gevonden, kan de leerling direct worden verwijderd. De termijn van acht weken hoeft dan niet meer worden afgemaakt.

Als het vinden van een andere school niet lukt, mag de school de leerling de toegang tot de school na acht weken weigeren.

Bijlage 5: Hoe werken wij met de Kanjertraining

Kanjertraining-De Morgenster

Dit Kanjerprotocol is geformuleerd vanuit de wij-vorm, omdat dit een gezamenlijk document is van school en ouders. De Morgenster heeft hierin haar eigen protocollen verwerkt.

U vindt in dit document de volgende onderdelen:

- Doelen
- Uitgangspunten
- Wat doen we preventief? Hoe doen we dat?
- Wat doen we als het mis gaat en hoe doen we dat?

Doelen

- Leerlingen voelen zich veilig op school (sociaal, psychisch en fysiek)
- Leerlingen, leerkrachten, directie, kanjer-/anti-pestcoördinator en ouders weten wat ze kunnen doen ter preventie van onveilige situaties en hoe ze kunnen handelen als het toch onveilig wordt.

Uitgangspunten

School is bedoeld om te leren. Dit kan alleen als leerlingen zich veilig voelen op school.

De visie en levenshouding van de Kanjertraining vormen het uitgangspunt van ons veiligheidsbeleid. We hebben een duidelijke visie op hoe we met elkaar omgaan en willen graag samen met ouders en kinderen zorgen voor een veilige school.

1. We willen te vertrouwen zijn

De meeste mensen willen te vertrouwen zijn. Op die manier willen we gezien, gehoord en begrepen worden. We gaan daarom uit van elkaars goede bedoelingen en kijken met vertrouwen naar elkaar en de kinderen. Ons uitgangspunt is daarbij dat je jezelf mag zijn. Doe je niet anders voor dan wie je werkelijk bent, zoals je bent is het goed. En daarmee ben je te vertrouwen.

2. Wij, leerkrachten en ouders, zijn samen het gezag van het fatsoen

We zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de opvoeding van de kinderen. Een goede opvoeding richt zich op fundamentele menselijke waarden zoals: liefde, vertrouwen, mededogen, toewijding, verantwoordelijkheid en betrokkenheid in de breedste zin van het woord.

Daarom moeten wij, ouders en leerkrachten, duidelijke leiders zijn voor kinderen: wij vertegenwoordigen het gezag van het fatsoen. We laten ons daarbij niet bepalen door negatieve gevoelens zoals angst, onmacht en ergernis. We zorgen voor een veilige sfeer door grensoverschrijdend gedrag op een nette manier zorgvuldig aan te pakken. Daarin werken we samen met elkaar.

3. We geven het goede voorbeeld

De kinderen voelen zich veilig als wij het goede voorbeeld geven:

- We gaan respectvol met elkaar om.
- We spreken respectvol over elkaar en de kinderen, ook op sociale media
- Indien zich een probleem voor doet of als we ons zorgen maken, dan overleggen we met elkaar. We zoeken een oplossing die goed is voor alle betrokkenen en die recht doet aan de situatie.

Wat doen we preventief en hoe doen we dat?

Inhoud Kanjertraining

We bespreken gedrag en oefenen met gedrag door middel van de volgende materialen. Deze zijn ontwikkeld voor kinderen, maar net zo goed geschikt voor ons als volwassenen. Omdat kinderen gedrag van ons nadoen, is het van belang dat wij (ouders en het team) het goede voorbeeld geven.

De petten

Om in gesprek te gaan over gedrag maken we vanuit de Kanjertraining gebruik van petjes met vier verschillende kleuren. Wanneer zich een probleem of stressvolle situatie voordoet hebben we een keuze om verschillend te reageren. We maken kinderen bewust van hun gedrag en oefenen met nieuw gedrag. Kinderen kunnen zo leren kiezen voor gedrag dat bij hen past en dat prettig is voor henzelf en de ander.

<p>Wanneer je doet als een kanjer, of als de witte pet, dan doe je als jezelf, je bent te vertrouwen en durft ook anderen te vertrouwen. Je toont respect voor jezelf en de ander.</p> <p>Jezelf zijn betekent ook: vervul de rol die bij je past. Dus ouder: wees ouder. Leerkracht: wees leerkracht. Je bent geen vriendje van het kind. En laat het kind ook kind zijn.</p> <p>Als we allemaal als onszelf doen, vanuit vertrouwen, kunnen we toch heel verschillend doen, ook in verschillende situaties.</p>	 <p>De witte pet is de pet van vertrouwen en jezelf zijn. Samen met de gele, rode en zwarte pet zie je dan...</p>
<p>Je kunt jezelf zijn in combinatie met de zwarte pet. De zwarte pet staat voor kracht. Dan reageer je op een prettig stoere manier. Je durft ruimte in te nemen. Je vertoont leiderschapsgedrag. Je geeft je grenzen aan. Je maakt plannetjes, toont initiatief. Zolang naast de zwarte pet ook de witte pet van het vertrouwen aanwezig is, is het gedrag prettig voor jezelf en de ander.</p> <p>Ouders en leerkrachten laten met de wit-zwarte pet positief leiderschap zien. Ze durven grenzen te stellen en duidelijk te zijn vanuit het vertrouwen dat de meeste mensen het goed bedoelen.</p>	 <p>Wit en zwart</p> <ul style="list-style-type: none"> • vertrouwen • duidelijk • doorzetter • leiderschap

<p>De rode pet in combinatie met de witte pet staat voor humor. Je maakt grapjes die leuk zijn voor iedereen. Je doet optimistisch, vrolijk, relativerend, luchtig, handelt met levensvreugd.</p> <p>Voor ouders en leerkrachten betekent dit dat je humor gebruikt in je opvoeding en speels kunt zijn: je kunt spelen met kinderen en je kunt relativeren. Je toont optimisme en vrolijkheid.</p>	 <p>Wit en rood</p> <ul style="list-style-type: none"> • vertrouwen • vrolijk • humor • positief denken
<p>Handelen we met de wit-gele pet, dan geven we ruimte aan de ander. We luisteren, zorgen, tonen interesse, zijn rustig en vriendelijk, bescheiden.</p> <p>Voor ouders en leerkrachten betekent dit dat we betrokkenheid tonen, luisteren naar kinderen en willen weten wat hun behoefte is. We tonen empathie.</p>	 <p>Wit en geel</p> <ul style="list-style-type: none"> • vertrouwen • vriendelijk • bescheiden • behulpzaam

Alle kleuren petten hebben hun valkuil wanneer de witte pet van vertrouwen wegvalt. Als we niet meer met vertrouwen naar elkaar of naar onszelf kijken, komen we terecht in wantrouwen. Bij de ene persoon of in de ene situatie uit dit zich in te krachtig gedrag (zwarte pet), bij een ander in te onderdanig angstig gedrag (gele pet) en bij - de volgende in clownesk meeloopedrag (rode pet).

In klassen waar het vertrouwen wegvalt, ontstaat dit gedrag. De basis van vertrouwen moet dan weer worden teruggezet. Gelukkig blijken de meeste mensen dit graag te willen: we willen ons liever gedragen met witte pet dan zonder. Zonder witte pet zijn we 'de weg even kwijtgeraakt'.

Het gaat mis als je niet doet als jezelf

Het gaat mis als we niet meer onszelf zijn, dan valt de witte pet weg.
Je doet dan zo:

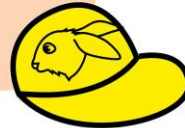
Ik schop, sla, duw, pest.

Ik maak vervelende grapjes, lach anderen uit en doe mee met de zwarte pet.

Ik doe zielig, zeg niks, kijk naar de grond.

In het aanspreken van kinderen gebruiken we pettentaal. Voorbeelden hiervan: “Welke pet heb je nu op? Hoe kun je de witte pet erbij opzetten?” “Ik zie een heleboel witte petten!” “Wil je te vertrouwen zijn? Doe dan als de witte pet.” De pettentaal helpt ons om zonder oordeel het kind op zijn gedrag aan te spreken.

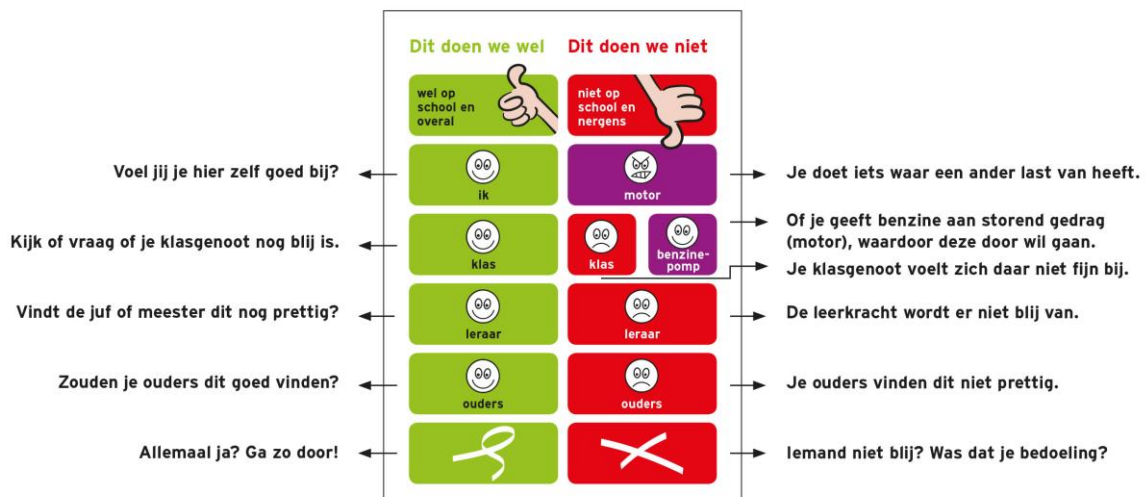
Let op: we koppelen nooit een pet aan een kind. De petten gaan over gedrag, en gedrag kun je veranderen. Een kind doet als een rode pet op een moment, en is dan niet de rode pet

In rollenspelen gebruiken we de petten om te oefenen met gedrag.

*Smileyposter

Leerlingen

Welk gedrag willen we wel en niet op school? Waar ligt de grens? De smileyposter geeft hier handvatten voor. Wij willen kinderen leren om rekening met elkaar te houden. Let dus een beetje op de gevoelens van de mensen om je heen. Check even of de ander zich nog goed voelt bij jouw gedrag. Andersom geldt ook: het is jouw verantwoordelijkheid om aan te geven wanneer je je ergens niet prettig bij voelt. De meeste mensen bedoelen het goed, maar het gaat weleens mis. Je helpt de ander door je grens aan te geven: “Ik vind het vervelend als je ... doet. Wil je dat anders doen?”

Leerkrachten, ouders en directie

De smileyposter is ook van toepassing op de volwassenen rondom de leerlingen.

Wat mogen wij (school en ouders) van elkaar verwachten?

- Als we ons zorgen maken om een kind, dan overleggen we respectvol met de kinderen, ouders en de leerkracht. We geven elkaar feedback. Dat betekent dat we op het schoolplein of via mail/sociale media niet slecht spreken over een ander: we gaan met die ander in gesprek. Kortom: We spreken met respect over en met elkaar.
- We zoeken een oplossing die goed is voor het kind, de klasgenoten, de ouders en de school.
- Soms bedoelt de ander iets goed, maar ervaar je het vervelend. We geven dan rustig onze grens aan, zodat de ander rekening met je kan houden.

*Afsprakenposter

Als leidraad voor hoe wij op school met elkaar om willen gaan, gebruiken we de volgende vijf uitgangspunten van de Kanjertraining. Op school ziet u deze uitgangspunten op de posters met kanjerafspraken. De kleuren verwijzen naar de petten. Hieronder staan de posters zoals bedoeld voor de kleuters.

***Motor en Benzine: alles wat aandacht krijgt, groeit**

Leerlingen

Met de Kanjertraining leren we dat alles wat aandacht (benzine) krijgt groeit. Vervelend gedrag (motor) blijft doorgaan en krijgt status als kinderen meelachen en erbij staan. We maken kinderen bewust van de benzine die ze (vaak onbedoeld) geven aan gedrag dat niet prettig of storend is. Zo leren kinderen sociale verantwoordelijkheid te nemen en ervoor te kiezen om geen benzine te geven.

In onveilige klassen bekrachtigen kinderen elkaar in negatief, te stoer gedrag. Pas wanneer kinderen leren om geen benzine meer te geven, als de norm verandert, dan valt er geen winst (status, populariteit) meer te behalen met negatief gedrag.

Leerkracht

De leerkracht probeert in de klas benzine (aandacht) te geven aan positief gedrag. De leerkracht spreekt benzinegevers aan: "Geef maar geen benzine". Hierdoor krijgt negatief gedrag minder aandacht (benzine) van de leerkracht.

Ouders

Wat kunnen ouders thuis doen?

Bevraag uw kind eens of het benzine geeft in de klas. Soms klagen kinderen thuis over vervelend gedrag van een klasgenoot. Het komt geregeld voor dat kinderen onbedoeld zelf benzine blijken te geven aan dit gedrag. Dit kan door erom te lachen, door ernaar te kijken maar ook door te klagen ("oohhh, stil nou eens, nouou, hou nou op..."). Dit houdt onbedoeld het gedrag in stand.

Waar geeft u thuis benzine? Lacht u om storend gedrag van uw kind, dan zal uw kind hiermee doorgaan. Spreekt u alleen uw kind aan op negatief gedrag, dan zal uw kind daarmee aandacht vragen. Geef daarom veel complimenten en benoem gedrag wat u prettig vindt. Dan zal dat gedrag versterkt worden.

Wat doen we als het mis gaat en hoe doen we dat?

Gedoe hoort erbij en is leerzaam

Het is normaal dat kinderen af en toe 'last' hebben van elkaar. Dit gebeurt thuis en op school. Ze willen spelen met hetzelfde speelgoed, ze willen rustig werken terwijl een ander door de klas roept. Ze willen met hetzelfde kind spelen maar niet met elkaar. Kortom: er ontstaat gedoe. Dit zijn voor kinderen allemaal leermomenten. In het volwassen leven moeten wij immers ook leren omgaan met onze behoeftes en die van anderen. We zullen onze grenzen en wensen moeten aangeven.

Hoe leren we kinderen om te gaan met gedoe?

Kind heeft last van een ander

Vuistregel van de Kanjertraining:

Jij zit in een klas met kinderen die te vertrouwen willen zijn. We leren kinderen om rustig aan te geven dat ze ergens last van hebben en te vragen of de ander wil stoppen.

Soms wordt een incident groter doordat kinderen het gedrag van een ander ervaren als pesten, en vervolgens agressief of klagerig reageren (richting klasgenoten, leerkracht, ouders). Klasgenoten, leerkrachten en ouders kunnen dit onbewust versterken, bijvoorbeeld door agressief gedrag goed te keuren ("mep maar terug"), té veel medelijden te tonen of kwaad te spreken over het andere kind. Tips voor leerkrachten en ouders:

- Ga na een conflict of gedoe geen rechter spelen om dader en slachtoffer te identificeren. Richt je op de toekomst: "Willen jullie het oplossen? Hoe zouden jullie dit de volgende keer anders kunnen doen?"
- Leer kinderen hoe je op een rustige, respectvolle manier zegt dat je last hebt van iemand. De woorden en toon moeten bij het kind zelf passen.
- Leer kinderen te stoppen met hun gedrag als een ander aangeeft er last van te hebben.
- Geef hierin zelf het goede voorbeeld. Hoe doet u als u last heeft van iemand in uw gezin, familie, vriendenkring, buurt? Welke gedragsvoorbeelden krijgen kinderen van u?
- Spreek met respect over andere kinderen, ouders en leerkrachten.
- Bespreek met kinderen het verschil tussen plagen en pesten.
- Leer kinderen de intenties van anderen te interpreteren. Een kind kan iets als een grapje bedoelen, maar een ander kan het als beledigend opvatten. Leer kinderen om te checken hoe de ander het bedoelde.

Het storende gedrag gaat door

Vuistregel van de Kanjertraining: een motor kan niets beginnen, als het geen benzine krijgt. Word dus niet boos, ga niet huilen, ga niet in discussie. Laat de klasgenoot die vervelend doet kletsen, en ga samen met een klasgenoot die je vertrouwt (maatje of buddy) iets anders doen. Als jij niet meer op het vervelende gedrag let, houdt het meestal vanzelf op. Gaat het toch door? Dan stap je naar een volwassene die kan helpen (juf, meester, pleinwacht, ouders).

Vaak blijft het bij een incident, en is er géén sprake van structureel pesten.

Tips voor leerkrachten en ouders:

- Leer kinderen weg te lopen bij vervelend gedrag, en steun te zoeken bij leeftijdsgenoten. Voor sommige kinderen is dit een oefening in zelfbeheersing.
- Geef hierin zelf het goede voorbeeld. Laat u zich bepalen door negatieve personen in uw leven? Of besteedt u energie aan positieve zaken?
- Leer kinderen om hulp te vragen bij een volwassene als vervelend gedrag doorgaat. Bespreek het verschil tussen klikken en om hulp vragen.
- Ook kinderen van wie u het misschien niet verwacht, kunnen doen als een rode of zwarte pet.
- Vraag kinderen of het de bedoeling was om de ander bang, verdrietig, boos te maken of pijn te doen. Laat kinderen zelf nadenken over een oplossing die goed is voor alle betrokkenen.
- Problemen tussen kinderen die zich op school voordoen, worden op school opgelost. School betreft indien nodig de ouders daarbij.
- Spreek, ook als zich problemen voordoen, met respect over andere kinderen, ouders en leerkrachten.

Iemand wordt structureel lastiggevallen vanuit een machtspositie: pesten

Het pestprotocol van de Morgenster is een onderdeel van het protocol Sociale Veiligheid.

Grensoverschrijdend gedrag

Het gedragsprotocol van de Morgenster is een onderdeel van het protocol Sociale Veiligheid.

Onmacht versus Onwil

De Kanjertraining heeft als uitgangspunt dat kinderen zich niet willen misdragen, maar het gaat wel eens mis. Dat is niet erg, daar leren ze van. Toch zijn er soms kinderen die zich wel willen misdragen. We maken dan ook een onderscheid tussen onmacht en onwil in de aanpak van grensoverschrijdend gedrag. In de bijlage Handvatten Grensoverschrijdend gedrag is stapsgewijs weergegeven hoe te reageren in beide gevallen.

Bij sommige kinderen is het moeilijk uit te maken of er sprake is van onmacht/onvermogen/beperking of onwil. De Kanjertraining is van mening dat hier een 'streng' onderscheid in moet worden gemaakt. Dit onderscheid zit door de hele Kanjertraining heen.

Onmacht

Kinderen die zich misdragen, maar dat niet willen, worden ondersteund en geleerd hoe zij zichzelf kunnen beheersen. Dat vindt plaats in samenwerking met de ouder(s) van deze leerling. Het kan zijn dat een kind het moeilijk heeft met zichzelf of met de omstandigheden waarin het verkeert. Maar desondanks probeert het kind er iets van te maken. Zo zijn er kinderen met onvermogen zoals autisme, ADHD, moeilijke (gezins)omstandigheden of andersoortige beperkingen die ondanks hun

onvermogen er alles aan doen om zich aanvaardbaar te gedragen. Dat het misgaat is niet erg. Het zijn leermomenten.

Wat helpt is:

- Met ouders en kinderen moet worden besproken dat onvermogen, beperkingen en omstandigheden geen vrijbrief zijn voor wangedrag. Ook dit kind moet leren zich fatsoenlijk te gedragen zodat klasgenoten zich veilig voelen. Wanneer ouders tegen hun kind blijven zeggen dat hij/zij er niks aan kan doen, dan krijgt het kind een vrijbrief om zich te misdragen. De inzet, de motivatie, de urgentie is nodig om het kind ander gedrag te leren.
- Een groot deel van kinderen met gedragsproblemen (75%) heeft moeite met het begrijpen van taal. Dit wordt vaak over het hoofd gezien. Pas je taalgebruik dus aan.
- Ouders en leerkrachten geven (op een rustig moment) inzicht in de gevolgen van het gedrag van het kind: “Als je zo doet, gebeurt er dit (kinderen willen niet meer met je omgaan/ kinderen worden bang van jou/we kunnen niet werken in de klas, dus je moet uit de klas”. Hierdoor raken kinderen gemotiveerd om anders te reageren. Het reguleren van emoties begint bij de motivatie.
- Ouders en leerkrachten stellen helpende vragen: “Wil jij je zo gedragen? Wil jij dat ik/wij jou zien als...? Hoe ga je het de volgende keer doen? Hoe herstel je de emotionele en/of materiële schade? Kunnen we op deze manier weer verder met elkaar?”
- We geven duidelijke instructie welk gedrag we wel van het kind willen zien. Dus niet wat niet, maar vooral wat wel.
- Kind uit omgeving halen, soms juist bij leerkracht houden.
- Omstanders wegsturen.
- Kind blijft bij de leerkracht, 1 tot 6 weken, zie toelichting bij interventies op KanVAS
- Kind voorbereiden op nieuwe situaties voordat de hele klas instructie krijgt.
- Coachingsgerichte benadering: voordoen is nadoen, “je bent de moeite waard maar dit gedrag kan niet”, op zoek gaan naar de oorzaken/triggers, alternatieven bedenken en oefenen hoe je anders zou kunnen reageren
- Leerkracht en ouders vullen de vragenlijst in het Kanjer Volg- en adviessysteem (KanVAS) in. Samen met ouders kunnen we adviezen selecteren die uit het KanVAS komen en een plan van aanpak maken.
- Individuele kinderen die sociaal vastlopen kunnen met hun ouders een ouder-kind training volgen. Ouders kunnen hiervoor kijken op www.kanjertraining.nl. Of ze kunnen worden doorverwezen naar specialistische hulp indien nodig.

Onwil

Heeft een kind de opvatting dat het zich niet fatsoenlijk wil gedragen en met niemand rekening wil houden, dan reageert de school grensstellend. Ouders worden betrokken bij het feit dat hun kind het verlangen heeft zich te willen misdragen. De mentaliteit van een kind is immers de verantwoordelijkheid van de ouders. In gesprek met de ouders vragen we expliciet:

- Keurt u als ouder dit gedrag goed? Wilt u dat uw kind morgen weer zo reageert?

Als ouders reageren vanuit "nee, maar...", waarin er een opsomming van redenen voor het gedrag komt, zal verwezen worden naar de Smileyposter, met de vraag of het de bedoeling is dat hun kind andere kinderen lastigvalt. De meeste ouders willen dit niet.

De neiging ontstaat soms om alle omstandigheden rondom het kind te gaan aanpassen (beter toezicht, andere kinderen en de leerkracht moeten anders doen). Wanneer het echter om onwil gaat, kan de omgeving helemaal worden aangepast, maar wil het kind zich nog steeds niet fatsoenlijk gedragen. Vandaar deze bovenstaande vraag aan de ouders: Keurt u dit gedrag goed?

Als ouders daarop aangeven dat ze het gedrag afkeuren, dan moeten ouders dat duidelijk tegen hun kind zeggen.

School heeft de steun van ouders nodig om hun kind bij te sturen. In de praktijk blijkt:

- Kinderen die handelen uit onvermogen, zijn goed te corrigeren als hun ouders goed samenwerken met de leerkrachten.
- Kinderen die handelen uit onvermogen zijn moeilijk te corrigeren als hun ouders dat onvermogen als excuus voor vertoond wangedrag gebruiken.
- Kinderen die zich willen misdragen zijn snel te corrigeren (omdat er geen onvermogen meespeelt) als ouders op dezelfde lijn zitten als de school.
- Kinderen die zich willen misdragen, zijn niet te corrigeren als ouders het een probleem van school vinden.

"Mijn kind mag slaan"

Wat als ouders een andere opvatting hebben over gedrag dan de school? Ouders vinden dat hun kind het recht heeft om agressief voor zichzelf op te komen. Het kind mag zich onfatsoenlijk gedragen ten koste van andere kinderen, leerkrachten, ouders of de school. Kortom, de rode kant van de smileyposter wordt goedgekeurd door de ouders.

De ouder wordt nu doorverwezen naar de directie. Deze maakt duidelijk:

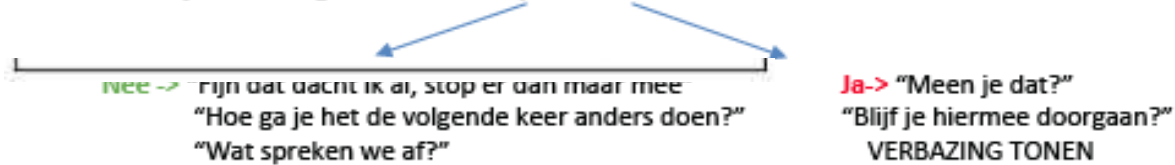
- We hebben alle respect voor de regels die u thuis hanteert, daar bent u immers de baas.
- Op school hebben wij aanvullende regels, deze bepalen wij.
- Indien u kiest voor onze school, moet u tegen uw kind zeggen dat hij zich op school aan de schoolregels moet houden.
- Wilt u ons helpen? Als alle kinderen voor zichzelf opkomen op de manier die u wenst, dan kan ik de veiligheid niet garanderen op school. Dat is mijn taak als directie.
- Als u niet wilt dat uw kind zich aan de schoolregels houdt, is er geen plek meer op deze school en moet u zoeken naar een school die beter aansluit bij uw wensen.

Stappenplan grensoverschrijdend gedrag

1. De leerkracht benoemt het grensoverschrijdende gedrag:
"Ik zie dat...", "Ik hoor dat...."

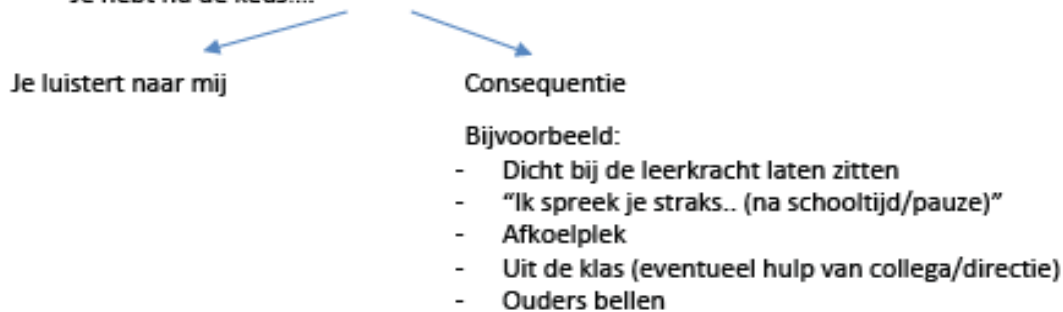
En wat het met hem/haar/de klas doet (gevoel):
"Ik merk dat het ..., "Ik heb last van...", "Ik vind het storend dat..."

2. De leerkracht vraagt naar de bedoeling van dit gedrag:
"Is het je bedoeling om...?" of "Wil je echt ...?"

Bij **Ja**:

3. De leerkracht stapt over naar leiderstaal:
  - "Kijk me aan", Ik wil dat je nu...", "Stoppen nu", "Hier geven ...(materiaal)"
  - "Je hebt nu de keus...."

4. In beide keuzes zal de leerkracht buiten lestijd een gesprek voeren met het kind.

De leerkracht vraagt nogmaals naar de **BEDOELING**:

- "Was het jouw bedoeling om ...?"
- "Ben je van plan om hiermee door te gaan?"

